

2004-03-25

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ:**Úvod:**

Odpadové hospodářství (Waste Management) lze právem zařadit mezi obory s dynamickým rozvojem, zejména v posledním desetiletí minulého století a rovněž v prvních letech třetího tisíciletí. V České republice (ČR) byl vývoj oboru urychlen v souvislosti s přípravou našeho vstupu do Evropské unie (EU). Řešení zásadních problémů problematiky odpadů je součástí **základních dokumentů**:

- Ü Státní politika životního prostředí ČR
- Ü Národní program pro přípravu na vstup do EU a od roku 2002 Národní program přípravy na členství v EU
- Ü Implementační plán pro oblast životního prostředí zahrnuje postup a způsob uvedení evropské legislativy do praxe pro každou směrnici (nařízení)
- Ü Rámcová strategie financování investic na zajištění implementace právních předpisů Evropských společenství v oblasti životního prostředí, která je překládána do vlády ČR

Výhled pro oblast životního prostředí:

Očekává se, že v roce 2020 dosáhne počet obyvatel Země 7,5 miliard, čímž dojde k nárůstu o téměř jednu čtvrtinu oproti stávajícím 6,1 miliardám, a předpokládá se, že městská populace se takřka zdvojnásobí a dosáhne tak v roce 2020 4 miliard. Ve státech OECD se očekává nárůst počtu obyvatel do roku 2020 o 11% na celkových 1,25 miliardy, přičemž současně bude docházet ke stárnutí populace. Ve všech regionech světa se očekává trvalý růst HDP, a to v období charakterizovaném globalizací s rychlým nárůstem mezinárodního obchodu a přeshraničních investic. Roste spotřeba i výroba a rodí se „nová ekonomika“ opírající se o rychlý růst sektoru informačních technologií.

Negativní působení:

- Ü Horninové prostředí – miliardové náklady
- Ü Kontaminace půdního pokryvu
- Ü Krajina – má sice schopnost absorbovat škodlivé látky, ale v menší míře. V současnosti poškození krajiny, převážně estetické narušení.
- Ü Odpady – nejen ze spaloven, ale skládky odpadů
- Ü Skládky – rozklad látek, únik metanu, emise skleníkových plynů

Odpadové hospodářství

- Ü Celosvětový problém – např. Basilejská dohoda (převoz odpadů přes hranice)
- Ü Předpovědi – očekává se, že v 2020 bude 7,5 miliard obyvatel
- Ü Snaha oddělit růst HDP a nárůst odpadů. V průměru se již daří snižovat množství odpadů. Ale komunální odpad narůstá. Je způsoben vyššími ekonomickými nároky na obaly.

Současný stav hospodaření s odpady:

Současná situace v ČR v oblasti nakládání s odpady je stále charakterizována poměrně vysokým množstvím vznikajících odpadů, vyplývá to i ze „zprávy o stavu životního prostředí za rok 2002“, Ministerstva životního prostředí ČR (dále MŽP).

- Ü Velký nárůst odpadů. MŽP – zpráva o stavu životního prostředí (každý rok).
- Ü Ročně v ČR kolem 40 mil. t odpadů za rok
- Ü Od 2002 máme Katalog odpadů shodný s ES, taktéž i Seznam nebezpečných odpadů
- Ü Kolem 1,5 mil. tun obalů.
- Ü V roce 1991 (zákon 238 Sb. z 1991) schválen zákon upravující odpady. Problémy se zaváděním – nikdo nebyl zvyklý zacházet s odpady. V roce 1997 i v důsledku s přistupováním k EU byl schválen nový zákon (125 Sb. z 1997). Ovšem zákon se musel přepracovat – tj. zákon 195 Sb. z roku 2001 – nový.

Prevence vzniku odpadů:

Prevence vzniku odpadů, včetně separovaného sběru a recyklace je základním postupem pro snížení produkce odpadů. Ke snížení produkce přispívá zejména uplatňování čistší produkce i pozvolné uplatňování norem ISO 14000 a zavádění EMAS. Tím se vytváří předpoklady k co nejefektivnějšímu využívání vstupů do technologie výroby i ke snižování nebezpečnosti odpadů.

Podíl produkce nebezpečného odpadu byl v minulých letech ovlivňuje tím, že v porovnání s předpisy ES, podle českého Katalogu odpadů bylo do kategorie nebezpečný odpad zařazeno celkem 388 druhů odpadů, na rozdíl od Seznamu nebezpečných odpadů ES, který zahrnuje pouze 236 druhů nebezpečných odpadů.

Systém třídění odpadů z obalů v ČR vykázal za rok 2002 několik významných změn. Systém byl zaveden již na 90% území, čímž se ČR řadí na přední místo v Evropě, a pokrývá tak populaci 9,2 mil. obyvatel, což reprezentuje cca 90% populace ČR. Účast obyvatel na třídění se v posledních letech zvyšuje a v roce 2002 třídilo odpad již 57% občanů.

Harmonizace s předpisy Evropských společenství (ES):

Česká republika upravila právní předpisy v problematice odpadů s ohledem na legislativu Evropských společenství v rámci rozsáhlého vyjednávacího procesu přístupu k Evropské Unii. Kapitola 22: životní prostředí, byla dne 1. června 2001 předběžně uzavřena s udělením přechodného období v oblasti odpadů pro recyklaci obalů z plastů a znovu využití všech druhů obalů do 31.12.2005.

Soulad s právními předpisy ES je základním požadavkem pro vstup České republiky do Evropské unie. V oblasti odpadů se jedná především o tyto [základní předpisy](#):

- Ü Směrnice Rady 75/442/EEC o odpadech *
- Ü Směrnice Rady 91/689/EEC o nebezpečném odpadu *
- Ü Směrnice Rady 78/176/EEC o odpadu z průmyslu oxidu titaničitého
- Ü Nařízení Rady EEC 259/93 o kontrole a řízení pohybu zásilek odpadu uvnitř, do a z ES *
- Ü Směrnice Rady 75/439/EEC o nakládání s odpadními oleji *
- Ü Směrnice Rady 96/59/EC o odstraňování PCB a PTC
- Ü Směrnice Rady 86/287/EEC o ochraně životního prostředí, zejména půdy, při použití čistírenských kalů v zemědělství *
- Ü Směrnice Rady 91/157/EEC o bateriích a akumulátorech obsahujících určité nebezpečné látky a navazující směrnice *
- Ü Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/EC o obalech a obalových odpadech *
- Ü Směrnice Rady 99/31/EC o skládkách odpadu
- Ü Směrnice Rady 2000/53/EC o vozidlech s ukončenou životností
- Ü Směrnice Rady 2002/96/EC o elektronickém šrotu *

Označení * upozorňuje na připravované změny těchto směrnic, vedle přípravy nových např. Návrh směrnice o biodegradibilních odpadech, směrnice o těžebních odpadech a další opatření.

Poslední dvě směrnice jsou hlavním předmětem projednávání novel zákona o odpadech.

[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES](#) o obalech a obalových odpadech a spolu s předpisy na ni navazujícími je transformována samostatným zákonem č 477/2001 Sb., o obalech. Cílem této směrnice je harmonizovat přijímaná národní opatření k nakládání s obaly a obalovým odpadem a zabránit tak negativním dopadům obalů a obalového odpadu na životní prostředí, minimalizovat je, a zároveň dbát, aby nedošlo k porušení konkurence na...

Ü [Horizontální:](#)

- Směrnice rady o odpadech
- O nebezpečném odpadu.
- O kontrole a řízení pohybu zásilek odpadu

Ü [Další nařízení](#) (směrnice):

- O odpadu z průmyslu oxidu titaničitého
- O nakládání s odpadními oleji
- O odstraňování PCB a PTC
- O ochraně životního prostředí, zejména půdy, při použití čistírenských kalů v zemědělství
- O bateriích a akumulátorech obsahujících určité nebezpečné látky a navazující směrnice
- O obalech a obalových odpadech
- O skládkách odpadu – jedná se i omezení biodegradibilních odpadů (skleníkové plyny)
- O vozidlech s ukončenou životností – při vyřazení vozidla z dopravy, potvrzení, že auto bylo umístěno do sběrného dvora
- O elektronickém šrotu

Přehled právních předpisů ČR v roce 2003

Oblast odpadů je ošetřena především **2 zákony**:

- Ü Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů (zákon o odpadech)
- Ü Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech (???)

K zákonu o odpadech – 6 vyhlášek: hodnocení vlastnosti odpadů, Seznam nebezpečných odpadů, použití upravených kalů na zemědělské půdě, nakládání s odpady, nakládání s vybranými látkami, provedení zpětného odběru některých výrobků...

K zákonu o obalech – nařízení vlády a 3 vyhlášky: výše zálohy pro vratné zálohované obaly, nakládání s odpady, označování vratných zálohovaných obalů

- Ü Vyhlášky většinou podrobněji popisují směrnice EU
- Ü Nebezpečné odpady jsou ty odpady, které jsou stanoveny v katalogu nebezpečných odpadů. Původce odpadů je povinen sledovat nebezpečnost svých odpadů. Pokud se domnívá, že může/nemůže produkovat nebezpečný odpad, pak musí mít osvědčení od pověřené osoby MŽp.

Zákon o odpadech:

- Ü Předcházení vzniku odpadů
- Ü Nakládání s nimi při dodržování ochrany životního prostředí, ochrany zdraví člověka a trvale udržitelného rozvoje
- Ü Dosažení souladu s příslušnými právními předpisy Evropských společenství (ES)

Plán odpadového hospodářství ČR je závazným dokumentem, který byl koncem roku 2002 předložen Ministerstvem životního prostředí ČR do vlády, která jej projednala v červnu 2003 a jehož závazná část tvoří přílohu Nařízení vlády č. 197/2003.

Plán odpadového hospodářství se zpracovává za účelem vytváření podmínek pro předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi podle zákona o odpadech. Institut plánu odpadového hospodářství je

Tři úrovně:

- Ü Úroveň ČR
- Ü Kraj (do roka od nařízení vlády)
- Ü Původce odpadů (podle produkce odpadu)

Co to je odpadové hospodářství:

- Ü Řízení odpadového hospodářství, péče a nakládání s odpady, prevence vzniků odpadů, monitoring odpadů.
- Ü Prevence (předcházení vzniku odpadů): čistší produkce (sledování řízení podniků), kde jsou příčiny narušování životního prostředí
- Ü Odstraňování odpadů – skládkování, zplyňování odpadů
- Ü Předcházet nebezpečí odpadů. Odpady, když už vzniknou, tak musí být materiálně využitelné. Teprve potom energetické využití.
- Ü Dříve – skládky – neřízené. V současnosti kolem 9.000 skládek. Do poloviny roku 1996 se musely všechny skládky uvést do řádného stavu.
- Ü Skládka musí být sledována minimálně 30 let. Za každou tunu odpadu se odvádí do banky 100 Kč, aby to mohl úřad uvolnit k rekultivaci.
- Ü Recyklace papíru
- Ü Pro spalování komunálního odpadu:
 - Praha – Malešice – 310 tis. tun komunálního odpadu
 - Brno – 170 tis. tun
 - Liberec – 90 – tis. tun
- Ü Spalovny nemocničního odpadu – těch je více, ale musí se potýkat s přísnými normami.

Realizační programy odpadového hospodářství v ČR:

- Ü Rozvádění jednotlivých forem s nakládání odpady na MŽp a Krajské plány.
- Ü Různé programy: např. pro nebezpečné odpady, čistíčky, stavební a demoliční plány aj.
- Ü Všechny informace zde uvedené lze najít na stránkách Ministerstva životního prostředí (www.env.cz)